

**TOP-5.3.1-16-FE1-2017-00006**

**A helyi identitás és kohézió erősítése  
Lepsény térségében**

**Objektumleírások**

Készült: 2019. március

Készítette: Magyar Műemléki Topográfia Nonprofit Kft.

## Mezőszentgyörgy épített öröksége

A Mezőföld szívében fekvő, útmenti, többutcás település, déli részén szabályos utcahálózattal. Szalagtelkei fésűs, előkertes beépítésűek. • Már 1249-ben említette hivatalosa oklevél. 1390-ben a fehérvári káptalan birtoka volt. A XVI. század közepétől a palotai végvárhoz tartozott. A török korban pusztta, amely a XVII. század közepén ismét benépesült. 1725-től van református anyakönyve. A község felekezeti tanítót 1771-ben kapott. A századfordulóra a falu legnagyobb birtokosa Eötvös Károly ügyvéd, író, függetlenségi politikus lett. 1950-ig Veszprém megyéhez tartozott, majd 1970-1990 között közös településként működött Lepsényvel. 1991. január 1-től lett ismét önálló település.

ENTZ – SISA 1998 (102.), TAK 2017 (4-5.)

### Szent Kereszt felmagasztalása templom

Kertben szabadon álló, egyhajós, egyenes szentélyzáródású, kontyolt nyeregtetős, palafedésű templom hegyes sisakos homlokzati középtoronnyal. Felül sugarasan osztott ablakai boltívesek, lábazata és tornya vörös homokkő fedésűek. Bejárata az utcafront felől, a torony alsó szintjén nyílik, oszlopokkal támasztott, féltetős bejárati előépítménnyel. A torony nyílásai a második és a harmadik szinten boltívesek.

### Református templom

A község közepén orsósan kiszélesedő főutcában szabadon álló későbarokk épület. Épült 1793-95-ben. • Homlokzati órapárkányos toronnyal rendelkezik. Hajója háromszakaszos, csehsüvegboltozattal fedett, kosáríves záródású. A torony alatt és a záradékban egy-egy karzatot alakítottak ki. Szószéke és padjai copf stílusban készültek, az úrasztala a templommal egykorú, 1795-ös munka. Felszereléséhez tartozik egy ezüst kenyérosztó tányér és egy ónkanna 1757-ből, valamint egy ónkanna 1816-ból. Műemlék.

A templom előtt áll 1896 óta a község millenniumi emlékműve, egy lépcsős talapzatú obelisz, felső mezejében koszorúval, alatta felirattal: „896-1896”. A talapzat képmezejében az alábbi felirat olvasható: „MAGYARORSZÁG/EZER ÉVES/FENNÁLLÁSÁNAK/EMLÉKEZETÉRE/1896”. Egyik oldalán ez áll: „ÉLJEN A HAZA!”, míg a másikon: „1848-1948/MÁRCZ. 15.”.

Az épület mögött helyezték el az I. világháborús emlékművet, Nemes Ősz György alkotását, amely a rajta elhelyezett márványtábla névsorával 63, a Nagy Háborúban elesett mezőszentgyörgyi lakosnak állít emléket. A mű szoboralakja egy puskáját jobb lábához támasztó, baljával egy fiúgyermek – talán a saját fia – fejét fogó baka, alatta felirat: „HAZÁÉRT!”. 1994-ben a II. világháború 64 áldozatának nevével egészült ki az alkotás.

BARDOLY – HARIS 2008 (65-66.), ENTZ – SISA 1998 (102.), TAK 2017 (6.)

### Tájház

#### Művelődési Ház

(Eötvös utca 17.)

Szabadon álló, földszintes, L alaprajzú, kontyolt nyeregtetős, cserépfedésű épület. Nyílászárói egyenes záródásúak, ablakai könyöklőpárkányosa, az utcafronti homlokzat geometrikus mintázatú

vakolatkeretelést kapott. Az udvar felőli bejárat a homlokzathoz képest beugratott, a tetőt ezen a részen két darab két könyökfás oszlop tartja. Az épület a település számos közösségi eseményének – megemlékezések, ünnepi műsorok, színházi estek, néptánc bemutatók, bálók, próbák, egészségügyi szűrések, vásárok – állandó helyszíne. Hatalmas udvarral, fedett kültéri színpaddal és sportolásra alkalmas betonpályával rendelkezik.

<http://www.mezoszentgyorgy.hu/intezmenyek/muvelodesi-haz/>

### **Eötvös Károly Községi Könyvtár**

(Kossuth utca 46.)

Utcavonalra merőlegesen álló, földszintes, nyeregtetős épület. Épült az 1800-as évek elején. • Nyílászárói egyenes záródásúak, könyöklőpárkányosak, az utcai homlokzaton vakolatkereteltek, zárókő motívummal és szemöldökpárkánnyal. Az oromzat és a két négyszögletes padlásszellőző vakolatkeretelt, az utcafronti homlokzat jelképes sarokarmírozást kapott. Az udvar felől verandát alakítottak ki, itt a homlokzatot dór oszlopok és féloszlopok tartják. Díszes kapuja és bábos fakerítésének lábazata vöröskő borítású. • A ház később az Eötvös család tulajdonába került, majd Eötvös Károly tulajdona lett. Emlékét az épületbelsőben emléksarok őrzi. Itt nyitotta meg kapuit 1949. április 24-én az ország első népkönyvtára, és innen indult Illyés Gyula kezdeményezésére 1969. április 24-én az Olvasó Népert Mozgalom. Az utcafronti homlokzaton az író halálának 50. évfordulójára állított emléktábla látható, a következő felirattal: „E HÁZBAN ÉLT ÉS ALKOTOTT/MEZŐSZENTGYÖRGY NAGY SZÜLTÖTTE:/EÖTVÖS KÁROLY/1842-1916/AZ IGAZSÁG HARCOSA,/A HAZASZERETET IRÓJA,/A BALATON ÉS A BAKONY/SZÉPSÉGÉNEK HIRDETŐJE/FEJÉR MEGYEI IDEGENFORGALMI HIVATAL/1966. ÁPRILIS 13.”.

#### Felhasznált irodalom

- |                      |   |
|----------------------|---|
| BARDOLY – HARIS 2008 | Bardoly István – Haris Andrea: Magyarország műemlékjegyzéke. Fejér megye. Budapest, 2008, Kulturális Örökségvédelmi Hivatal.  |
| ENTZ – SISA 1998     | Entz Géza – Sisa József (szerk.): Fejér megye művészeti emlékei. The Historic Monuments of Fejér County. Székesfehérvár, 1998, Magyar Tudományos Akadémia Művészettörténeti Kutató Intézet – Szent István Király Múzeum. (= Szent István Király Múzeum Közleményei A sorozat 34. kötet) |
| TAK 2017             | Településképi arculati kézikönyv, 2017.   |